

לקות שפה התפתחותית

DLD

Developmental Language Disorder

שלושה דברים שכדאי לדעת על לקות שפה התפתחותית:

התערבות מוקדמת

התערבות מוקדמת תוביל לשינוי משמעותי

לקות חבויה

לקות שפה התפתחותית היא לעיתים חבויה, אך נפוצה.

אבחנת הלקות

אבחנה ניתנת לילד, למתבגר או למבוגר החווה קשיים בהבנה או בהבעת שפה - דבורה או כתובה.

"הבן שלנו בן ארבע, ועד לא מזמן הוא הביע את עצמו במילים בודדות. הוא הצליח להעביר את המסר, אבל המשפטים שלו לא תמיד היו נכונים, וגם המילים לא תמיד היו בסדר הנכון. כשהוא רצה לספר על משהו שעשה בגן, הוא היה מתבלבל בזמנים, ולפעמים אפילו לא מבדיל בין זכר לנקבה. קלינאית התקשורת שפנינו אליה, אבחנה לקות שפה התפתחותית. מאז האבחון הבאנו את הבן שלנו לטיפול על בסיס שבועי, וההתקדמות רבה. הבן שלנו כבר מביע את עצמו במשפטים ארוכים, ומצליח לנהל שיחה עם החברים בגן. הקלינאית הדריכה אותנו כיצד לתרגל איתו את הנושאים השונים שנלמדו, ואיך לקדם אותו גם במסגרת הבית. לשמחתנו, התוצאות מדברות בעד עצמן!"

נועה, אמא של ר.

אבחנה של לקות שפה התפתחותית ניתנת לילד, למתבגר או למבוגר החווה קשיים בהבנה או בהבעת שפה - דבורה או כתובה.

אוכלוסיית הילדים עם לקות שפה התפתחותית היא הטרוגנית, וכוללת ילדים המייצגים התנהגויות שפתיות שונות זו מזו: החל בקשיים בולטים בהבנה ובהבעת השפה, וכלה בליקויים שאינם מתגלים בשיחת חולין, אלא כשנדרשות מיומנויות שפה גבוהות. מיומנויות שפה גבוהות כוללות, למשל, הבנת דו-משמעות, הפקת מבנים תחביריים מורכבים, פענוח צורות מורפולוגיות מורכבות והבנת טקסטים.

לקות שפה התפתחותית

- לקות שפה כוללת קשיים בשפה הדבורה והכתובה. הסימפטומים הראשונים של ילדים עם לקות בשפה יתגלו בעיקר בהפקת השפה. בדרך כלל נשמע שיבושים דקדוקיים, כמו הטיה שגויה של פעלים משפטים קצרים וחסרים, שימוש באוצר מילים מצומצם או קושי בשליפת מילים. לעיתים מתלווים אליהם גם שיבושים בהגיית צלילים, שיכולים להתבטא בהשמטת צלילים, בהחלפת סדר הצלילים במילה, בהחלפת צליל אחד באחר ועוד.
- לקות שפה משפיעה על תפקודם השפתי של ילדים ומבוגרים.
- לקות שפה יכולה להיות מכשול בקיום תקשורת במשפחה, במסגרת החינוכית, בחיי היום-יום ובעבודה.
- אין גורם אחד ידוע ללקות שפה על אף העובדה שנמצא שהיא מולדת ועשויה לעבור בתורשה
- שכיחות לקות השפה בקרב חד-לשוניים ודו-לשוניים היא זהה, ואין קשר בין לקות שפה לדו-לשוניות.

לקות חבויה אך נפוצה

- לקות השפה עלולה להתפרש לעיתים כקושי התנהגותי, סביבתי, שמיעתי או קשבי, ובשל כך זיהויה עלול "להתפספס".
- שכיחות הלקות: 7%-10% מקרב הילדים בגילי 4-5 שנים. הארגון העולמי ללקות שפה מדווח על סטטיסטיקה של שני ילדים בכל כיתה
- לקות השפה משפיעה על יכולת הלמידה בבית הספר, שכן למידה נעשית בעיקר דרך שפה.
- בגיל בית הספר, פעמים רבות מתבטאת לקות השפה בקשיים בקריאה, בכתיבה ובהבנת טקסטים, ובעקבות כך עשויה להיות גורם אפשרי ללקויות למידה.
- לקות השפה משפיעה על הפן החברתי בחיי הילד - ההשתלבות בשיחות ובפעילויות עלולה להיות קשה יותר עבורו.
- לקות השפה עלולה לחבל בהישגיו האקדמיים של הילד ולפגום בהשתלבותו בשוק התעסוקה בעתיד.

התערבות מוקדמת תוביל לשינוי מהותי

- ברובם המוחלט של המקרים, טיפול מוקדם (מגיל הגן) בהובלתה של קלינאית התקשורת ובשיתוף עם מורות להוראה מתקנת, צוות חינוכי וכמובן, ההורים - יוביל לשיפור משמעותי ביכולותיו של הילד.
- "קלינאית התקשורת והצוות החינוכי מתאימים לכל ילד שיטת למידה אישית וייחודית בהתאם לצרכיו השונים".
- לקות שפה יכולה להיות גורם ללקות למידה, וזו עלולה להשפיע על יכולותיו של הילד בבית הספר ובאקדמיה. לכן, סביבה תומכת ועזרה מתאימה יסייעו למימוש מקסימלי של התקשורת ולצמצום קשיי למידה וקשיים אקדמיים עתידיים.

"הבן שלנו עולה לכיתה א' בשנה הבאה, ומתקשה מאוד להבין הוראות בדפי העבודה שנותנים לו בגן. אנחנו רואים שהוא מתקשה מאוד לבצע את ההוראה בשלמותה, וצריך הסבר של כל חלק בנפרד. הילדים בגן שלנו לומדים על צלילי השפה (אותיות) ועל מילים שמתחילות או נגמרות בצליל מסוים, אבל לו קשה מאוד. אנחנו רואים כמה הוא מתקשה להפנים את המידע הזה ולבצע את המשימות שהגננת מבקשת כשהגענו לקלינאית התקשורת, היא לימדה אותו איך להאריך את טווח הזיכרון שלו, ואיך להתארגן לביצוע הוראה בצורה מיטבית. בזכותה, גם אנחנו למדנו איך לעבוד עם הבן שלנו על צלילי השפה ואיך ליישם את הלמידה בבית בדרכים שונות ויצירתיות."

אבי, אבא של ג.

מי מאבחן לקות שפה?

רק קלינאיות תקשורת מוסמכות בעלות רישיון ממשרד הבריאות רשאיות לאבחן לקות שפה התפתחותית. לקלינאית התקשורת ידע ייחודי על התפתחות השפה ועל אודות התהליכים הלשוניים והקוגניטיביים העומדים בבסיס רכישת השפה. ידע זה מאפשר לה להבין את צרכיהם המדויקים של ילדים עם לקות שפה, ועל ידי כך להתאים עבורם את אסטרטגיות הלמידה המתאימות להם ביותר.

מה צריך ילד עם לקות שפה התפתחותית?

רכישה תקינה של שפה נעשית באמצעות אינטראקציה עם הסביבה (הורים, סבים, אחים, מסגרות חינוכיות), ולא אינטראקציה זו יש השפעה מכרעת על התפתחותו השפתית של הילד! ככל שהילד יהיה חשוף לשפה עשירה יותר ולהתנסויות תקשורתיות מיטביות יותר - כמו שיחות משותפות או קריאה משותפת של ספרים - כך הוא יציג יכולות שפתיות ואורייניות מפותחות יותר. מטבע הדברים, ילדים עם לקות שפה התפתחותית נדרשים לחשיפה שפתית רבה יותר ולהתנסויות תקשורתיות רבות יותר. על מנת שהם ירוויחו מהן באופן המיטבי, החשיפה השפתית וההתנסויות התקשורתיות צריכות להיות מותאמות ליכולותיו השפתיות של הילד. חשוב להזכיר כי כמו כל ילד אחר - גם הילד עם לקות השפה זקוק להתפעלות הסביבה מהתקדמותו ולחוויות שלצל, המתודות עם אתגרים והצלחה בהם. ההתקדמות שלו היא תמיד ביחס לעצמו, והוא זקוק להכרה במאמצים שהוא משקיע ולהתפעלות מהישגיו שאולי פעוטים בהשוואה לאלו של בני גילו.

שיתוף הפעולה בין הגורמים המטפלים השונים - קלינאית התקשורת, ההורים והצוות חינוכי - יביא לעבודה משותפת שכל כולה מוקדשת לקידום ולרווחת הילד בתחומי השפה, הלמידה והרגש.

מידע נוסף ניתן למצוא באתר הארגון למודעות עולמית

ללקות שפה התפתחותית: RaDLD.org

האגודה הישראלית של קלינאי התקשורת

'האגודה הישראלית של קלינאי התקשורת' אגודת קלינאי התקשורת בישראל 'ishla'

ishla.org.il

